

*Dette dokument er en kopi af den tale som museumsinspektør
Lennart Madsens holdt under den officielle fejring af Jensines 160
års jubilæum lørdag d. 18. august på havnen i Haderslev*

I museets bibliotek, under registreringsgruppe 62.805, står der to tidsskriftskassetter fyldt med et lille uanseeligt tidsskrift i A5 format.

Titlen på tidsskriftet er ualmindeligt langt og lidt kedsommeligt – Efterretninger for Jensines venner, Skibslaget og andre søfarende. Det første nummer i museets kassetter er nr. 17 fra november 1986, og det foreløbigt sidste nr. 108 fra januar i år! (mon de første 16 numre endnu kan skaffes??).

Det første nummer i vores besiddelse bringer på forsiden det ældste billede af Jensine – Lohals 1908 – og inde i bladet skriver Stine Wiell fra museet om 130-års festen for Jensine i 1982, da man fik besøg af den familie, der havde ejet båden fra 1918. Der er også en beretning om et togt med medlemmer og deres små børn samt endelig en opfordring fra redaktørerne Jytte Bertelsen og Per Krogh om at skrive til bladet og om at møde op til generalforsamlingen i 1987, der skulle afholdes i Irokeserhytten i Sdr. Vilstrup. På generalforsamlingens dagsorden finder man som punkt 9: "Jensines fremtid", og slår man op i det sidste blad, nr. 108, finder man også der en dagsorden til årets generalforsamling – under punkt 10 læser man teksten: "Jensines fremtid".

Hvorfor nu denne interesse for Efterretninger for Jensines venner, Skibslaget og andre søfarende i forbindelse med Jensines 150 års jubilæum?

Jo for netop dette blad rummer i sig alle de elementer, der er medvirkende til, at vi i dag er forsamlede her på havnen i Haderslev for at hylde Jensine på hendes 150 års dag, og klan Skibslaget for det godt 40-årige lange arbejde med at holde Danmarks ældste sejlskib på vandet!

For det første er der skibets historie:

Som nævnt var Jensines 130 års fødselsdag i centrum i blad nr. 17. Slægten efter Alfred Carl Hansen havde til jubilæet lånt skibslaget to

regnskabsbøger, der fortalte meget nyt om Jensines færd i årene mellem 1918 og 1939. Ved samme lejlighed fik skibslaget også et portræt af den kvinde, Jensine Hansen, der har lagt navn til skibet. Indtil Alfred Carl købte skibet hed det nemlig De syv Søskende, det navn det fik i 1852, da det løb af stabelen på Wibroes værft i Aalborg. Men Jensine, navnet på Alfred Carl Hansens hustru, blev givet skibet i 1918, og har været dets navn lige siden. Fra 1918 til 1960 var jagten knyttet til Aalborg. Det sejlede i årtier rundt til mange danske havne med varer – var faktisk i Haderslev en 3-4 gange i 20'erne og 30'erne – men omkring 1960 var det ved at være definitivt slut med den type skibstransport. Derefter sejlede Jensine en tid rundt som lystfiskerskib indtil det i slutningen af 60'erne endte som delvist vrag i Kalkbrænderihavnen i København. Dette er den meget, meget korte version af den historie, som skibslagets medlemmer i alle årene har arbejdet med at grave op af kilderne rundt omkring, og som for nogle år siden blev fortalt af Gert Møbes i tidsskriftet langs Fjord og Dam.

Den anden del af skibets historie handler ikke om ejere, havne og fragter, men om skibet selv. Det tilbagevendende generalforsamlingspunkt – ”Jensines fremtid” – har uden tvivl ofte handlet om lige præcis dette. Hvordan kan man fortsat istandsætte og vedligeholde Jensine, så at hun til stadighed opfylder alle krav om sikkerhed og sejldygtighed og samtidigt ikke ender med at være et helt andet skib, end det hun er bygget som. Igennem årene er jeg ikke i tvivl om at diskussionerne er bølget frem og tilbage mellem medlemmer af Skibslaget, forskellige officielle eller selvudråbte eksperter, diverse myndigheder, bevilligende fonde mm om, hvordan skibet skulle restaureres. Der har sandsynligvis omkring Jensine, som i så mange andre sammenhænge, hvor det handler om levende kulturarv, været flere fløje repræsenterende alt fra de rene puritanere til en mere laizzes-faire agtig fløj, med en ret så pragmatisk holdning til bevaring.

Og igennem alle årene har der, det er jeg sikker på, været den underliggende dybe undren over den til tider skammelige måde, som det officielle Danmark – de statslige kulturhistoriske myndigheder – behandler et af de vigtigste elementer i dansk kulturarv, nemlig de sejlene skibe. Som ansat indenfor det danske museumsvesen skal i vide, at det er bestemt ikke noget vi som almindelige museumsmedarbejdere er særligt stolte af, men samtidigt ved de fleste af jer nok også, at der på lokalmuseumsniveau rundt om i Danmark bliver gjort hvad der er økonomisk og arbejdsmæssigt muligt for at bevare også denne del af vor fælles kulturarv.

I dag ligger Jensine så i havnen i Haderslev som et fornemt bevis på, at det trods modstand mange steder kan lade sig gøre, hvis man ofrer noget nær sit hjerteblod, at gøre en forskel og bevare et stykke Danmarkshistorie af uvurderlig betydning for fortællingen om danskernes liv og færden før 2012. Jeg kan naturligvis ikke undlade at drage en nærliggende parallel, når vi nu befinder os i Haderslev Havn, til den tilbageværende silo. Både Jensine og siloen fortæller vigtige dele af dansk kultur- og erhvervshistorie, begge understreger, at vi her i landet faktisk har levet af og på havet og i begge tilfælde har man eller prøver man på at bevare kulturarven ved at nyttiggøre den i en anden sammenhæng end den oprindelige, man tænker kreativt på kulturhistoriens vegne så at sige!

Togterne

Hvordan siloen skal udnyttes i de kommende år skal blive spændende at se, men for Jensines vedkommende drejer en af artiklerne i blad nr. 17 sig netop om den alternative udnyttelse af kulturmindet – togterne. Det er igennem alle årene de mange medlemmer af skibslaget, deres interesse for at sejle og at være sammen omkring sejlturene, der har hold skruen i vandet på Jensine. Var det ikke fordi man fra starten havde opfattet Jensine som andet og mere end et museumsskib, er der

næppe megen tvivl om, at vi ikke havde stået her i dag. Det er de årlige togter med de mængder af oplevelser disse har givet alle i familien, og naturligvis de venskaber der opstår i den forbindelse, der har holdt sammen på entusiasmen og viljen til at kæmpe for skibet i de mange år. Jeg har selv haft fornøjelsen at være med på togt, sommeren 1984 med Kristoffer, der på det tidspunkt var fem måneder gammel, og det er en oplevelse, der står prentet. Ikke mindst erindringer om, at vi fik lov til at overnatte med babyen i det lille lukaf forrest i skibet!

Klan Skibslaget

Det sidste element, jeg skal fremhæve fra nr. 17 i 1986, er den anden historie, nemlig historien om hvad der oprindeligt reddede Jensine fra at blive til skrot. Generalforsamlingen i 1987 skulle nemlig afholdes i spejderhuset Irokeserhytten i Sdr. Vilstrup.

Der er mange forskellige grunde til, at Klan Skibslaget er knyttet til Det danske Spejderkorps. Mange er naturligvis rent praktiske, men der er uden tvivl også et fundament af ideologiske grunde, der på mange måder har rødder ned i historien om det sønderjyske spejdervæsen i 60'erne. Her er det uomgængeligt at Hartvig-Nielsen, den navnkundige lærer og spejderleder fra Enderupskov, skal nævnes. Han stod sammen med spejderne i Gram i 1962-63 bag bygningen af vikingeskibet Imme Gram, og arbejdet med denne båd satte gang i mangt og meget blandt de sønderjyske spejdere. De sønderjyske divisioner købte et stort landområde ved Sdr. Hostrup, hvor Hartvig-Nielsen og amtsborgmester Erik Jessen fik etableret spejdercentret Stevninghus. Her begyndte de sønderjyske spejdere, efterhånden med deltagelse af spejdere fra hele landet, i 1967-68 at opføre en kopi af dele af vikingebyen Hedeby ved Slien, et arbejde, der førte til den berømte korpslejr Ny Hedeby i 1969. Inden da havde vi spejdere fra Irokeserstammen i Haderslev padlet tværs over Sønderjylland - fra Haderslev til Ribe - i hjemmelavede kanoer under ledelse af en anden

fremsynet sønderjysk spejderleder, Poul Jacobsen, og flere af de personer, der var engageret i at bygge Imme Gram, fortsatte med at bygge andre skibe. Imme Drøpner, Imme Sleipner, Imme Heidrum og Seppe Als blev alle bygget i disse år.

Året inden korpslejren blev der indrettet et center for gamle håndværk i Stevninghus, og da det ikke kunne få permanent basis her, fortsatte nogle med at restaurere den gamle mølle på Lyø igennem mange år. En af de personer, der udspringer af dette miljø, er Søren Vadstrup fra Rådvad-centret. Men for en flok spejdere fra Haderslev, der havde fået nok af at bygge vikingeskibe og i stedet ledte efter andre udfordringer på havet, blev det fundet af den ophugningstruede jagt Jensine i Københavns havn, der blev fremtiden. Vi er i 1970, og meget kunne lade sig gøre dengang, som måske ikke ville være helt så let i dag. Men det er også i dag på sin plads at tage sømandskasketten af og sige tak til de spejderledere og almindelige spejdere fra Det danske Spejderkorps i Sønderjylland, der i 60'erne skabte fundamentet for det engagement i det praktiske håndværk og kulturhistorisk, man fristes til at bruge orde, re-enactment, der har reddet Jensine, og gjort hende til Danmarks ældste sejlskib med fast base i alle årene her i Haderslev.

Tillykke med jubilæet til jer alle!!